

# MỘT SỐ ĐỀ XUẤT HOÀN THIỆN LUẬT KẾ TOÁN NĂM 2015

VŨ ĐỨC CHÍNH, ĐẶNG VĂN QUANG, NGUYỄN HOÀNG TÙNG

**Luật Kế toán năm 2015 và các văn bản hướng dẫn đã tạo cơ sở pháp lý khá toàn diện về lĩnh vực kế toán để thực hiện vai trò là công cụ quản lý kinh tế hữu hiệu và chức năng tạo lập hệ thống thông tin về kinh tế, tài chính phục vụ cho việc quản lý, điều hành và đưa ra quyết định kinh tế của cơ quan quản lý Nhà nước cũng như các doanh nghiệp, đơn vị và tổ chức khác trong nền kinh tế. Tuy nhiên, trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế và tác động của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0, Luật Kế toán đã bộc lộ một số bất cập cần được nghiên cứu sửa đổi. Bài viết này phân tích các nội dung cần nghiên cứu sửa đổi và đề xuất hoàn thiện Luật Kế toán năm 2015.**

Từ khóa: Luật Kế toán, thông tin về kinh tế, tài chính

## RECOMMENDATIONS ON IMPROVING THE ACCOUNTING LAW 2015

**Vu Duc Chinh, Dang Van Quang, Nguyen Hoang Tung**

*The Accounting Law of 2015, along with its instructing documents, has established a relatively comprehensive legal framework in the field of accounting. It plays the role of an effective financial and economic tool for the state management agencies, enterprises, and other entities in managing and administering the national economy. However, in the context of international economic integration and the impact of the Fourth Industrial Revolution, the Accounting Law has revealed some shortcomings that require consideration for amendments. This article analyzes the aspects in the Accounting Law 2015 that need to be studied for modification and improvements.*

*Keywords: Accounting Law, economic information, finance*

Ngày nhận bài: 6/12/2023

Ngày hoàn thiện biên tập: 18/12/2023

Ngày duyệt đăng: 29/12/2023

## Những vấn đề cần nghiên cứu hoàn thiện Luật Kế toán năm 2015

So với thời điểm ban hành Luật Kế toán năm 2015, hiện nay môi trường hoạt động liên quan đến lĩnh vực kế toán ở Việt Nam đã có nhiều biến đổi. Trong bối cảnh phát triển của nền kinh tế, đặt ra một số vấn đề cần nghiên cứu hoàn thiện Luật Kế toán năm 2015 như sau:

**Thứ nhất**, tác động của cuộc Cách mạng công nghiệp (CMCN) 4.0, quá trình số hóa và chuyển đổi số, hiện đại hóa công nghệ thông tin trong lĩnh vực kế toán, trong khi các quy định hiện nay về chứng từ, sổ

kế toán, báo cáo tài chính (BCTC) và các tài liệu kế toán khác được chủ yếu hướng theo quy định trên giấy, điều này tạo ra một số bất cập trong quá trình thực hiện tại các đơn vị kế toán.

**Thứ hai**, một số quy định pháp luật có liên quan tác động đến Luật Kế toán đã có sự thay đổi như Luật Quản lý Thuế năm 2019, Luật Giao dịch điện tử năm 2023, Nghị định số 123/2020/NĐ-CP... do đó cần nghiên cứu, đánh giá các thay đổi để quy định trong Luật kế toán đảm bảo thống nhất, đồng bộ giữa các văn bản pháp Luật.

**Thứ ba**, quy định về nội dung công tác kế toán, từ khâu chứng từ, tài khoản, sổ kế toán, BCTC có nhiều điểm chưa phù hợp cần được rà soát, sửa đổi. Ví dụ: về BCTC, các quy định nội dung, hình thức và thời hạn công khai BCTC còn dẫn đến cách hiểu khác nhau trong quá trình thực hiện, dẫn đến một số trường hợp không thực hiện; các đối tượng có nhu cầu thông tin cũng hiểu khác nhau trong việc tiếp cận thông tin công khai về BCTC...

**Thứ tư**, các quy định về đơn vị kế toán, tổ chức bộ máy kế toán, tiêu chuẩn điều kiện của người làm kế toán, tiêu chuẩn điều kiện của kế toán trưởng đã phát sinh vướng mắc trong thực tế. Ví dụ, việc bố trí bộ phận kế toán riêng, hoặc trực thuộc các phòng/ban, việc tổ chức đơn vị kế toán phụ thuộc, đơn vị kế toán báo số tại các đơn vị kế toán nhà nước phát sinh các vướng mắc về chức năng, nhiệm vụ, ủy quyền thực hiện công việc kế toán; quy định điều kiện bổ nhiệm kế toán trưởng, phụ trách kế toán chưa phù hợp với thực tế dẫn đến nhiều vướng mắc trong quá trình thực hiện...

**Thứ năm**, quy định về điều kiện kinh doanh dịch vụ kế toán và phương thức tổ chức nhằm phát triển và nâng cao chất lượng dịch vụ, trên thực tế vẫn còn

những tồn tại trong hoạt động kinh doanh của các DN dịch vụ, trong đăng ký kinh doanh và hành nghề dịch vụ kế toán quy định về trách nhiệm của đơn vị cung cấp dịch vụ và được cung cấp dịch vụ cũng cần được làm rõ hơn, nhất là các đơn vị khách hàng phát triển cả về quy mô và số lượng.

*Thứ sáu*, quy định quản lý nhà nước về kế toán: Chưa quy định rõ về phân cấp công tác quản lý, kiểm tra, giám sát; trách nhiệm của các cơ quan, đơn vị trong việc hướng dẫn chế độ kế toán đối với ngân hàng và các tổ chức tín dụng để đảm bảo tính khả thi, hiệu quả trong thực tiễn...

## Quan điểm và mục tiêu hoàn thiện

Để đảm bảo tính phù hợp và khả thi trong thực tiễn thi hành, việc nghiên cứu hoàn thiện Luật Kế toán cần thống nhất về quan điểm và mục tiêu như sau:

*Thứ nhất*, hoàn thiện Luật Kế toán đảm bảo phù hợp với định hướng, đường lối chủ trương của Đảng, Nhà nước, tiếp tục thể chế hóa đầy đủ, kịp thời các chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước trong thời kỳ mới về hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng XHCN, đảm bảo mục tiêu hoàn thiện hệ thống quy định về kế toán đảm bảo chặt chẽ, hiệu lực, hiệu quả, đồng bộ theo hướng phù hợp với thông lệ quốc tế và điều kiện của Việt Nam.

*Thứ hai*, hoàn thiện Luật Kế toán cần xác định đúng vai trò, tầm quan trọng của công tác kế toán trong việc tạo lập và cung cấp thông tin kinh tế tài chính phục vụ cho việc đưa ra các quyết định về kinh tế của Nhà nước lẫn các thành phần kinh tế. Từ đó, nghiên cứu, đưa ra các giải pháp đầy đủ, toàn diện để tạo lập đầy đủ và nâng cao chất lượng thông tin kế toán.

*Thứ ba*, hoàn thiện Luật Kế toán đảm bảo đồng bộ, phù hợp với hệ thống pháp luật khác, theo đó các nội dung sửa đổi, hoàn thiện đảm bảo tính thống nhất, đồng bộ với hệ thống pháp luật hiện hành.

*Thứ tư*, hoàn thiện Luật Kế toán giải quyết được các tồn tại vướng mắc hiện nay, đồng thời đảm bảo phù hợp với quá trình chuyển đổi số, các quy định phải phù hợp, thích ứng với quá trình chuyển đổi số, gắn với các hoạt động số hóa, cải cách các thủ tục hành chính có liên quan hướng đến mục tiêu tài chính số.

*Thứ năm*, hoàn thiện Luật Kế toán cần quan tâm đến việc tăng cường tăng cường công tác kiểm tra, giám sát hoạt động kế toán đảm bảo tính tuân thủ pháp luật về kế toán, góp phần phòng chống tiêu cực,

lãng phí.

*Thứ sáu*, hoàn thiện Luật Kế toán phải hướng đến mục tiêu phát triển thị trường, nâng cao chất lượng và đa dạng hóa các sản phẩm dịch vụ kế toán; thực hiện tái cơ cấu lượng cầu và nguồn cung dịch vụ kế toán phù hợp với quy định pháp luật và nhu cầu của nền kinh tế - xã hội. Bên cạnh đó, nâng cao vai trò, vị thế của hội nghề nghiệp về kế toán qua đó tạo điều kiện phát triển hội nghề nghiệp, chia sẻ trong công tác quản lý nhà nước, góp phần nâng cao việc chấp hành quy định của pháp luật của người làm kế toán.

## Một số đề xuất hoàn thiện Luật Kế toán 2015

Để góp phần hoàn thiện Luật Kế toán năm 2015, nhằm tạo cơ sở pháp lý để thực hiện vai trò là công cụ quản lý kinh tế hữu hiệu và chức năng tạo lập hệ thống thông tin về kinh tế, tài chính; cần nghiên cứu thực hiện một số giải pháp sau:

*Một là*, xác định phạm vi điều chỉnh, mức độ quy định chi tiết của Luật Kế toán phù hợp với khung pháp lý về kế toán ở Việt Nam

- Phạm vi điều chỉnh cần được xem xét, thảo luận kỹ phù hợp với phương án quy định chung hay quy định chi tiết. Nghiên cứu, đánh giá và lựa chọn phương án sửa đổi Luật Kế toán một cách phù hợp. Cần xác định nội dung nào quy định ở Luật Kế toán, nội dung nào không nên quy định ở Luật mà có thể được quy định ở các văn bản hướng dẫn Luật và các nội dung cần được điều chỉnh ở các Luật khác.

- Rà soát một quy định có thể quy định ở các văn bản dưới Luật để đảm bảo tính linh hoạt, phù hợp với thực tiễn ví dụ như các nội dung về yêu cầu kế toán; nguyên tắc kế toán, các nội dung liên quan đến các yếu tố bắt buộc trên chứng từ kế toán như: "Tên, địa chỉ của cơ quan, tổ chức, đơn vị hoặc cá nhân lập chứng từ kế toán", "Tên, địa chỉ của cơ quan, tổ chức, đơn vị hoặc cá nhân nhận chứng từ kế toán", "Số lượng, đơn giá và số tiền của nghiệp vụ kinh tế, tài chính ghi bằng số"...

*Hai là*, nghiên cứu quy định các nội dung đảm bảo phù hợp khi thực hiện quá trình chuyển đổi số.

Thống nhất quan điểm quy định về chứng từ kế toán, sổ kế toán, BCTC và các tài liệu kế toán khác phải được xây dựng chủ yếu cho các trường hợp giao dịch điện tử. Theo đó, cần nghiên cứu các quy định về giao dịch điện tử, phương tiện điện tử, môi trường điện tử, cơ sở dữ liệu, chứng thư điện tử, dữ liệu, dữ liệu điện tử, dữ liệu số, chữ ký điện tử, chữ ký số tại Luật Giao dịch điện tử; đồng thời, rà soát lại một số

thuật ngữ tại Luật Kế toán như chứng từ kế toán, tài liệu kế toán, phương tiện điện tử...

Ba là, xử lý các vấn đề vướng mắc cụ thể của Luật Kế toán năm 2015.

- Đối với các quy định chung: Luật Kế toán hiện nay quy định các vấn đề kỹ thuật kế toán chung gồm: Nhiệm vụ kế toán; yêu cầu kế toán; nguyên tắc kế toán; chuẩn mực kế toán và chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp kế toán; đối tượng kế toán; kế toán tài chính, kế toán quản trị, kế toán tổng hợp, kế toán chi tiết; đơn vị tính sử dụng trong kế toán; chữ viết và chữ số sử dụng trong kế toán; kỳ kế toán... cần rà soát, chỉnh sửa phù hợp, đồng bộ với khung pháp lý và điều kiện thực tế hiện nay.

- Đối với quy định về nội dung công tác kế toán:

+ Về chứng từ kế toán: Nghiên cứu cụ thể nội hàm về chứng từ kế toán đảm bảo phù hợp trong thực tiễn hiện nay, trong đó lưu ý quy định hình thức thể hiện là vật mang tin bao gồm các trường hợp nào; quy định rõ hơn về việc phản ánh nghiệp vụ kinh tế, tài chính phát sinh và đã hoàn thành, làm căn cứ ghi sổ kế toán để giải quyết các trường hợp phát sinh các bút toán tự động trong các ứng dụng hiện nay.

+ Về tài khoản kế toán: Nghiên cứu để cập nhật bổ sung các quy định về tài khoản kế toán để theo dõi, phản ánh các đối tượng kế toán mới phát sinh, các tài sản mới như trí tuệ nhân tạo, dữ liệu lớn, tiền điện tử...; cần quy định cụ thể về tài khoản kế toán để đảm bảo tính chính xác và minh bạch trong BCTC.

+ Về sổ kế toán: Rà soát các quy định về sổ kế toán, trong đó quy định nội hàm của việc cụ thể hóa hệ thống sổ kế toán, hệ thống sổ kế toán tài chính, hệ thống sổ kế toán quản trị, sổ kế toán điện tử, quy trình lập sổ, ghi sổ, chữa sổ kế toán, lưu trữ và quản lý sổ kế toán, tự động hóa các công việc liên quan sổ kế toán phù hợp trong bối cảnh ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số trong hoạt động kế toán hiện nay và xu thế trong tương lai...

- Đối với quy định về tổ chức bộ máy kế toán: Nghiên cứu phương án xác định đơn vị kế toán theo hướng phân loại đơn vị thuộc khu vực nhà nước, đơn vị thuộc khu vực DN và các khu vực khác; quy định đơn vị báo cáo, trách nhiệm của đơn vị phải báo cáo, theo đó các đơn vị sẽ tổ chức bộ máy và các nội dung công tác kế toán theo quy định của Luật Kế toán và các quy định pháp luật khác. Nghiên cứu các quy định phù hợp với các đơn vị có quy mô rất nhỏ, đặc biệt là trong khu vực công, liên quan đến việc tổ chức bộ máy kế toán, bố

trí bộ máy kế toán đối với các phòng, ban, bộ phận của đơn vị, tổ chức.

- Đối với quy định liên quan đến hoạt động dịch vụ kế toán: Cần đánh giá sự cần thiết và tính hiệu quả của các quy định hiện nay, rà soát lại điều kiện hành nghề, điều kiện đăng ký kinh doanh dịch vụ kế toán để quy định phù hợp với thực tế và đồng bộ với các quy định pháp luật khác về hành nghề kế toán; cần xác định một số nội dung cụ thể không nên quy định trong Luật Kế toán mà nên được quy định ở các văn bản dưới luật để đảm bảo tính linh hoạt.

- Đối với quy định về tổ chức nghề nghiệp kế toán, kiểm toán: Quy định rõ hơn trách nhiệm hoạt động của các tổ chức nghề nghiệp về kế toán, kiểm toán; xây dựng mô hình tổ chức hoạt động chuyên nghiệp, theo thông lệ quốc tế, tạo cơ sở pháp lý để nâng cao hiệu quả việc tham gia xây dựng và phản biện cơ chế, chính sách; nâng cao năng lực quản lý, giám sát việc tuân thủ các chuẩn mực nghề nghiệp...

- Đối với quy định quản lý nhà nước về kế toán: Cần nghiên cứu để sửa các quy định về trách nhiệm của các bộ, ngành, các địa phương, quy định rõ trách nhiệm phối hợp với Bộ Tài chính thực hiện quản lý nhà nước về kế toán trong ngành, lĩnh vực được phân công phụ trách; hoặc việc phân cấp đối với UBND cấp tỉnh trong phạm vi nhiệm vụ, quyền hạn của mình có trách nhiệm quản lý nhà nước về kế toán tại địa phương.

- Đối với quy định về tổ chức nghề nghiệp về kế toán: Cần nghiên cứu quy định phù hợp trong Luật Kế toán để Hội nghề nghiệp có thể tham gia hiệu quả vào việc xây dựng pháp luật về kế toán, kiểm toán; nâng cao hiệu quả việc tham gia xây dựng và phản biện cơ chế, chính sách; nâng cao năng lực quản lý, giám sát việc tuân thủ các chuẩn mực nghề nghiệp, các chuẩn mực và quy định về đạo đức nghề nghiệp của các kế toán viên, kiểm toán viên; kiểm tra chất lượng dịch vụ và bồi dưỡng kiến thức chuyên môn và đạo đức nghề nghiệp cho người hành nghề kế toán, kiểm toán... 

#### **Tài liệu tham khảo:**

1. Quốc hội (2015), Luật số 88/2015/QH13 ngày 20/11/2015;
2. Chính phủ (2016), Nghị định số 174/2016/NĐ-CP ngày 30/12/2016 quy định chi tiết một số điều của Luật Kế toán;
3. Bộ Tài chính (2022), Báo cáo tổng kết thi hành Luật kế toán 2015.

#### **Thông tin tác giả:**

TS. Vũ Đức Chính, TS. Đặng Văn Quang, Th.S Nguyễn Hoàng Tùng  
Cục Quản lý, giám sát kế toán, kiểm toán (Bộ Tài chính)  
Email: dangvanquang@mof.gov.vn